

زُبیر؛ ایمام علی‌دن (ع) حیمایت ائندن و اونونلا اوز اوزه گلمه‌سینه قدر/زبیرین سرانجامی و اونون قاتیلی

جمل جنگینده حضرت علی (ع) بیر نوماینده گؤندریر و اونا دئییر: «زبیر هامیدان بوموشاقدر، اونونلار دانیش، اونا دئ کی دایبی اوغلون دئییر: «حیجازدا منی تانیدین و عراقدا تانیمامارلیغا ووردون، نه اولدو کی عهدیندن دؤندون؟!»

جمل جنگینده حضرت علی (ع) بیر نوماینده گؤندریر و اونا دئییر: «زبیر هامیدان بوموشاقدر، اونونلار دانیش، اونا دئ کی دایبی اوغلون دئییر: «حیجازدا منی تانیدین و عراقدا تانیمامارلیغا ووردون، نه اولدو کی عهدیندن دؤندون؟!»

حضرت علی(ع) نهج‌البلاغه‌نین اوتوز بیرینجی خطبه‌سینده، جمل جنگیندن قیاق، زبیری نظم و ایطاعتیه قایتارماق اوچون، عبدالله بن عباسی اونون یانیندا گؤندرنده، بویوردو: **لَاتَلْقَيْنِ طَلْحَةَ، فَإِنَّكَ إِنْ تَلَقْتَهُ تَجِدَهُ كَالثَّوْرِ عَاقِصًا قَرْنَهُ، بَرَكَبُ الصَّعْبِ وَ يَقُولُ هُوَ الدَّلْوُ، وَلَكِنَّ أَلَى الرَّبْرِ، فَإِنَّهُ أَلَى عَرِيكَةَ، فَقُلْ لَهُ: يَقُولُ لَكَ ابْنُ خَالِكَ: عَرَفْتَنِي بِالْحِجَارِ، وَ أَنْكَرْتَنِي بِالْعِرَاقِ! قَمَا عَدَا مِمَّا بَدَا؟ أَوْ قَوْلُ: هُوَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَوْ كُ مَن سَمِعَتْ مِنَهُ هَذِهِ الْكَلِمَةَ أَعْنَى قَمَا عَدَا مِمَّا بَدَا**

طلحه اینن مولاقت ائله‌مه! کی اونونلا گؤروشسن اونو بیر اینک کیمی گؤره‌جکسن کی بویوزلاری قولقلاری‌نین اطرافیندا بورولوب، او هوا و هوس آتینا مینر و دئییر: «حمیل آتدیر!» بلکه سن زبیرله گؤروش کی داها بوموشاقدر، اونا دئ کی دایبی اوغلون دئییر: «حیجازدا منی تانیدین و عراقدا تانیمامارلیغا ووردون، نه اولدو کی عهدیندن دؤندون؟!»

ابن ابی الحدید یازیر: حضرت علی (ع) بصره‌یه چاتاندان سونرا و لشکرکی، عایشه لشکرکی‌نین قباغیندا صف باغلابیب ایمام علی (ع) و زبیرین آراسیندا دانیشیق اولاندان سونرا، زبیر عایشه‌نین یانینا گئدییر و دئییر: «اینده‌جن بیر پترده و یا جنگده اولمامیشام مگر بو کی اوزومدن بیر بصیرتیم و نظریم اولوب. اما بو جنگده تردیدیم وار و اوز یتریمی تانیمیرام!» عایشه دئدی: «گومان ائلیرم سن ابوطالبین قیلینجیندان قورخوسان، اونون قیلینجی کسگین و اولدورمگه حاضریدیر. سن اونون قیلینجیندان قاچساندا بعید دئییل، چونکی سندن قیاق چوخلاری اوندان قورخولار.»

طبری جمل جنگی‌نین شرحینده یازیر: «علی (ع) آت اوستونده لشکرین ایچیندن قباغا گلیب زبیری چاغیردی و او گلیب قباغیندا دوردو. علی (ع) زبیردن سوروشدو: «نییه گلدین؟» دئدی: «سن باعیت اولدون، سنی نه بیزدن داها حقلی و نه حکومته لاییق بیلیرم». علی (ع) بویوردو: «حکومت، عثمانندان داها لاییق دئییلیم؟ سنین اوغلون، او پیس اوغلون بؤیوبوب سنی بیزدن آیریاناچن بیز سنی عبدالمطلب ائولادیندان بیلیردیک.» سونرا بیر سئری ائله‌دیغی باراشمایان ایشلریندن سایدی. سونرا یادینا سالدی کی بیر گون پیغمبر(ص) اونونلا زبیره راست گلیب و اونا (حضرت علی‌یه(ع) بویوروب: «بیبی اوغلون (زبیر) نه دئییر کی حقسیز یتره و ظالیماننه سنینله ساواشاجاق؟»

بو آندا، زبیر «پس سنینله ساواشمیرام» دئییه‌دئییه اوغلو عبدالله‌نین یانینا قایدیب دئدی: «بو جنگه قاتیلماغیمی عقله باتان و یاراشان گؤرمورم». اوغلو اونا دئدی: «سن قیامی باشلاباندا اونو آشکار بیر حالدا حقلی بیلیردین اما ایندی کی گوزون ابی‌طالبین پرچملرینه دوشوب اونلارین ائتیندا اولومون گیزلندیکینی بیلیب قورخوسان». زبیر بو سؤزدن غضبلندی و دئدی: «واي اولسون سنه، من اونا آند ایچمیشم کی اونونلا ساواشمایام». دئدی: «آندین کفارہ‌سین وئر و «سرحیس» غولامینی آزاد ائله». زبیر آندین کفارہ‌سی کیمی او غولامی آزاد ائله‌دی و گئدیج جنگ صفینده دایاندی. علی(ع) زبیره بویوردو: «سن اوزون اولدوردوگون عثمانین قانینی مندن ایستیرسن؟ آلاسه بویون هر بیرمیزه کی عثمانلا داها توند ایدی، بدبختلیق گئیرسین.»

جمل جنگین ایکنجی آیشدیرانی، زبیر، مغلوب اولماسینی احساس ائنده، مدینه‌یه قاچماغا تصمیم توتدو. اوزوده، ایمامین نفعینه جنگدن قیراغا چکیلن «احنف بن قیس» قیبله‌سی‌نین ایچیندن، قیبله رئیس زبیرین خایین عملیندن غضبلنمیشدی، چونکی او اینسانی اصوللارین خیلافینا، جماعتی اوز خودخواهلیغینا قوریان ائله‌میشدی و ایندی ایستیردی میدانان قاچسین.

احنفین دوستلاریندان بیری، «عمرو بن حرموز» تۆکولن قاتلارین اینتقامینی زبیردن آلماق اوچون اونو تعقیب ائله‌دی و زبیر یول باریسیندا نامازا دایاناندا، دالیدان اونا حمله ائدی و اون اولدوردو. آتینی، اوزوگونو و قیلینجینی ضبط ائله‌دی و یانینداکی جوانینان ایشی اولمادی. او جواندا زبیری «وادی السباع»دا قویلادی.

عمرو بن حرموز «احنفه» ساری قایتیدی و زبیرین باشینا گلنی اونا دانیشدی. او دئدی: «بیلیرم پیس ایش گؤروبسن، بوخسا دوز ایش». سونرا هر ایکسی ایمامین(ع) حضورنا گلدیلر. ایمامین(ع) گوزو زبیرین قیلینجینا دوشنده بویوردو: « طالما جلی الکرب عن وجه رسول الله(ص): بو قیلینج، غم توزونو دفعه‌لرله پیغمبرین(ص) اوزوندن آلبیدی». سونرا او قیلینجی، عایشه‌یه گؤندردی.

بیر آیری ربوایتده بنله گلیب: حضرت علی (ع) «عمروه» بویوردو: «زبیری سن اولدوردون؟» جواب وئردی: «بلی» بویوردو: «آلاها آند اولسون صفیه‌نین اوغلو قورخاق و اسکیک دئییلدی اما امان زمانه و پیس میدانلارین الیندن». ابن حرموز دئدی: «یا امیرالمؤمنین! جایزه!» حضرت علی (ع) جواب بویوردو: «آلاها رسولوندان ائشیتدیم کی بویوردو: «صفیه اوغلونون قاتیلینه اودو وعده وئر.»

ابن حرموز نهروانلی‌لارینان علی‌نین (ع) علیهنه خوج ائدلرین سیراسیندایدی و حضرت، اونودا آیری خوارچیلر کیمی اولدوردو.